

POSTANOWIENIE

Dnia 12 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z odwołania J. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Bydgoszczy
o wysokość świadczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 marca 2025 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 13 grudnia 2023 r., sygn. akt III AUa 2326/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od J.K. na rzecz organu rentowego 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) wraz z odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ k.p.c. tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 13 grudnia 2023 r. w pkt 1. oddalił apelację wniesioną przez J. K. od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 20 października 2021 r., oddalającego odwołanie ubezpieczonej od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Bydgoszczy z dnia 12 stycznia 2021 r. ponownie ustalającej wysokość emerytury przyznanej na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej od 18 kwietnia 2013 r., tj. od dnia, od którego podjęta byłaby wypłata tej emerytury. Podstawa obliczenia emerytury nie podlegała pomniejszeniu o kwoty pobranych wcześniejszych emerytur.

Ubezpieczona J. K. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 13 grudnia 2023 r., sygnatura akt sprawy III AUa 2326/21, zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, to jest:

1) Art. 25 ust. 1 w związku z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej: ustawa emerytalna) w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji, art. 2 oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji poprzez błędną interpretację przepisów polegającą na przyjęciu, że ustalenie prawa do emerytury skarżącej nastąpiło w chwili wadliwego w związku z błędem organu rozpoznania wniosku o emeryturę, nie zaś dopiero na etapie, gdy nastąpiło poprawne rozpoznanie wniosku skarżącej i ustalenie jej prawa do emerytury w prawidłowej wysokości, oraz poprzez błędną wykładnię wymienionego przepisu polegającą na przyjęciu, że wyliczenie emerytury przysługującej skarżącej nie powinno nastąpić z datą faktycznego poprawnego rozpoznania wniosku o przyznanie emerytury;

2) Art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej poprzez błędną wykładnię przepisu polegającą na przyjęciu, że decyzja organu rentowego obniżająca świadczenie emerytalne skarżącej poprzez odliczenie sumy kwot pobranych emerytur wcześniejszych nie była dotknięta błędem;

3) Art. 32 ust. 1 Konstytucji RP przez nierówne traktowanie skarżącej polegające na nieuwzględnieniu przy wyliczaniu wysokości emerytury wskaźnika dalszego trwania życia z art. 26 ustawy emerytalnej z datą faktycznego poprawnego rozpoznania wniosku o przyznanie prawa do emerytury, tj. z daty bieżącej i pozostałych danych, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej;

4) Art. 2 Konstytucji RP tj. zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa poprzez nieuwzględnienie przy wyliczaniu wysokości emerytury wskaźnika dalszego trwania życia z art. 26 ustawy emerytalnej z datą faktycznego poprawnego rozpoznania wniosku o przyznanie prawa do emerytury, tj. z daty bieżącej i pozostałych danych, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej;

5) Art. 67 ust. 1 Konstytucji RP tj. prawa do zabezpieczenia społecznego poprzez nieuwzględnienie przy wyliczaniu wysokości emerytury wskaźnika dalszego trwania życia z art. 26 ustawy emerytalnej z datą faktycznego poprawnego rozpoznania wniosku o przyznanie prawa do emerytury;

6) Art. 194i oraz art. 194j ust. 1 do 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji, art. 2 oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji poprzez błędną interpretację przepisów polegającą na przyjęciu, że ustalenie prawa do emerytury skarżącej nastąpiło w chwili wadliwego w związku z błędem organu rozpoznania wniosku o emeryturę.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ istnieje potrzeba rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego, to jest: Czy w przypadku kobiety urodzonej w 1953 r. prawidłową jest wykładnia przepisów art. 194i oraz art. 194j ust. 1 do 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji, art. 2 oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji oraz art. 25 ust. 1 w zw. z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych polegającą na przyjęciu, że ustalenie prawa do emerytury skarżącej nastąpić powinno dopiero na etapie, gdy nastąpiło poprawne rozpoznanie wniosku skarżącej o jej przyznanie w prasowej wysokości, oraz polegającą na przyjęciu, że wyliczenie emerytury przysługującej kobiecie urodzonej w 1953 r., której uprzednio emerytura została pomniejszona o pobraną emeryturę wcześniejszą winno nastąpić z datą faktycznego poprawnego rozpoznania wniosku o przyznanie emerytury, w szczególności winno nastąpić w wysokości wyliczonej na podstawie wskaźnika średniego dalszego trwania życia z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS z daty bieżącej i pozostałych danych o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS z tej daty/kwoty składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc rozpoznawania wniosku o przeliczenie świadczenia bez uwzględniania przepisów niekonstytucyjnych?

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Bydgoszczy wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie od skarżącej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wypada również przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, oznacza to w praktyce, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w

danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Przedmiotowa skarga kasacyjna nie spełnia powyższych kryteriów.

W opinii Sądu Najwyższego zagadnienie podniesione w przedmiotowej sprawie nie nastrocza problemów związanych z wykładnią powołanych przepisów.

To, jakie wskaźniki należy brać pod uwagę przy przeliczaniu emerytury, wynika wyraźnie z przepisów ustawy emerytalnej. I tak, z cytowanego powyżej przepisu art. 194j ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jednoznacznie wynika, że przeliczeniu podlega podstawa obliczenia emerytury (na którą to podstawę składa się kwota zewidencjonowanych składek na ubezpieczenia oraz kwota kapitału początkowego) przyjęta w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury. Także średnie dalsze trwanie życia przy ponownym ustaleniu wysokości emerytury jest przyjmowane, zgodnie z treścią art. 194j ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w takiej wysokości, jak w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy nie przyznał odwołującej prawa do emerytury, ale ponownie obliczył wysokość tego świadczenia, bez pomniejszenia o kwoty pobranych wcześniejszych emerytur, począwszy od 3 marca 2014 r.

Uznanie przy ustalaniu wyrównania świadczenia za początek jego przyznania daty z 2013 r., natomiast dla oceny jakie składki, kapitał początkowy i średnie dalsze trwanie życia, przyjmowanie wskaźników z daty przeliczenia tego świadczenia, czyniłoby iluzję, że było ono przyznane kiedy indziej, niż miało to miejsce w rzeczywistości.

Nie ma zatem żadnych podstaw, aby uznać - jak to wywodzi skarżąca, że do ostatecznego nabycia przez nią prawa do emerytury powszechnej doszło dopiero z dniem wydania zaskarżonej w tym postępowaniu decyzji z 12 stycznia 2021 r.

Niemożliwym jest, aby traktować ubezpieczoną przy ponownym ustalaniu wysokości jej emerytury jako osobę, która składa wniosek o emeryturę w wieku powszechnym po raz pierwszy. Nie sposób przyjąć, że wydanie przez pozwanego z urzędu 12 stycznia 2021 r. zaskarżonej decyzji, miałoby skutkować uznaniem za niebyłe nabycia prawa do emerytury powszechnej od 18 kwietnia 2013 r.

Nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy jest również fakt, że owa emerytura powszechna nabyta 18 kwietnia 2013 r. nie była wypłacana jako świadczenie mniej korzystne od pobieranej emerytury w obniżonym wieku. Zawieszenie wypłaty świadczenia nie oznacza, że ubezpieczony nie realizuje w takiej sytuacji prawa do emerytury powszechnej.

Rozpoznanie wniosku o ustalenie prawa do emerytury wymaga - o ile przepisy prawa nie stanowią inaczej - potwierdzenia tego prawa oraz jego wysokości według stanu prawnego obowiązującego w dniu złożenia wniosku.

W przypadku odwołującej, realizacja przesłanek warunkujących prawo do emerytury powszechnej z art. 24 i 25 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nastąpiła z dniem 18 kwietnia 2013 r., a więc wraz z osiągnięciem przez ubezpieczoną powszechnego wieku emerytalnego. Wówczas nabyła ona prawo do świadczenia i to na podstawie przepisów obowiązujących w tym dniu. W konsekwencji, do ustalenia wysokości świadczenia stosuje się przepisy obowiązujące w tej dacie, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Takim wyjątkiem przy ustalaniu wysokości emerytury powszechnej jest art. 194j ustawy emerytalnej, w zakresie w jakim pozwala na pominięcie stosowania art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, czyli nie pomniejszanie podstawy wymiaru emerytury o sumę kwot pobranych wcześniej emerytur. Wszystkie pozostałe składniki stanowiące podstawę obliczenia emerytury powszechnej pozostają niezmiennie. Dotyczy to takich elementów jak: składki zaewidencjonowane na koncie z uwzględnieniem waloryzacji, zwaloryzowany kapitał początkowy oraz średnie dalsze trwania życia.

Podobnie nie zachodzi zarzucana dyskryminacja osób znajdujących się rzekomo w tej samej sytuacji faktycznej i prawnej. W żadnym razie nie jest taką samą sytuacją osoby, która wystąpiła i uzyskała prawo do świadczenia (tu - do

emerytury w wieku powszechnym), i osoby, która z takim wnioskiem nie wystąpiła i prawa nie uzyskała, bądź zrobiła to w całkowicie innym terminie.

Nie można zatem zasadnie głosić tezy o nierównym i arbitralnym traktowaniu kobiet z rocznika 1953. Istotnym i różnicującym ich sytuację prawną elementem jest bowiem data wystąpienia i uzyskanie prawa do emerytury w wieku powszechnym. Fakt, że w odniesieniu do odwołującej świadczenie, jako mniej korzystne, nie było wypłacane i skuteczne zakwestionowanie konstytucyjności jego naliczania (a nie decyzji jako takiej, przyznającej to świadczenie, jak twierdzi skarżąca), nie czyni niebyłym nabycia prawa do emerytury w wieku powszechnym w roku 2013.

Osoby, które takiego prawa wówczas nie nabyły, bo nie złożyły o nie wniosku, nie mają, tak jak odwołująca, prawa do wyrównania rzeczzonego świadczenia.

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[SOP]

[a.ł.]